

de 19de eeuw moeten wij wellicht toeschrijven aan een catastrofe van latere datum. Het archief werd in 1830 bewaard in een kast ter Gemeentesecretarie; waar die was gevestigd is ons onbekend.

Tot 1860 is het overgeblevene uit het Gemeentearchief zeer weinig. Met het klimmen der jaren wordt het omvangrijker. Rond 1875 werd een nieuw raadhuis gebouwd, gecombineerd met de school. Hier heeft een gedeelte van het archief een tijdlang berust op de bovenverdieping, waar de secretarie en de raadszaal op de bovenverdieping gelegen waren. Een geschikte bewaarplaats was niet voorhanden, waardoor het archief op drie plaatsen werd ondergebracht: op de secretarie, in de raadszaal en in een kast op het portaal. Gedeelten van het hier aanwezige archief werden gebruikt tot brandstof voor de kachel van de secretarie, zodat we al één reden kunnen opgeven voor het verlies van archiefstukken.

In deze tijd en ook later was het gewoonte, dat de functionarissen het lopend archief bij zich aan huis hadden. Dat was dan wel gemakkelijk voor burgemeester, secretaris of ontvanger, maar het was niet bevorderlijk voor goed archiefbeheer. Zo was het bureau van de Burgerlijke stand gevestigd in de keuken van de Hoeve Laar (waar Drummen woonde) in de uiterste Oosthoek van de gemeente. Zie Bulletin 3, pag. 47 in het midden. Bij de eerste inspectie van het Gemeente-archief in 1923 was door de toenmalige inspecteur op deze ongelukkige toestand gewezen en in aansluiting hierop drongen GS aan op ordening van het archief. In 1924 viel er werkelijk een verandering te constateren in het archiefbeheer. Hier komen wij in een later stadium nog op terug. In 1928 werden de stukken, die bij burgemeester Opfergelt op het kasteel waren, weer ten gemeentehuize gedeponneerd. De secretaris begon terstond aan een serieuze poging om alles te ordenen, maar feitelijk was dit naast zijn gewone secretariewerkzaamheden een onbegonnen werk.

In 1930, na het ingebruiknemen van de nieuwe school aan de vijver, werd het Raadhuis overgebracht naar de benedenverdieping, waar het vroegere schoollokaal was verbouwd tot secretarie, raadszaal en archiefruimte. Volgens getuigenis is bij deze verhuizing ontzettend veel van het archief verloren gegaan. Delahaye zegt hierover: "Wij betwijfelen of er eenige selectie is toegepast; wij vermoeden zelfs, dat men hier te werk is gegaan op dezelfde manier als elders, wanneer een te haastige verhuizing van archieven plaatsvindt; dat juist de oudste stukken vernietigd worden. Bij deze gelegenheid is weer een deel van het archief verbrand."

In 1933 had secretaris Hubert Drummen (die deze functie bekleed heeft van 9 juli 1895, toen hij plv. secretaris werd bij Burg.Drummen, terwijl hij op 27 mei 1905 door de Raad tot secretaris werd benoemd totaan zijn ontslag per 1 april 1933) al hetgeen hij in zijn woning te Laar aan gemeente-archief had, ten gemeentehuize gedeponneerd. De nieuwe secretaris, Emile Hubert L'Ortye van de Vink, die deze functie bekleedde tot 1951, zette de ordening van het archief voort. Tot bewaarplaats diende een ruimte achter in het gemeentehuis, waar de stukken in onpractische kasten waren opgeborgen en veel te lijden hadden van vocht. Bij de inspectie van 1933 drong Dr.G.Panhuysen aan op een spoedige voorziening. De plannen werden definitief na de inspectie van 1936. In 1939 werd een brand- en vochtvrije archiefbewaarplaats voltooid. Deze is gebruikt tot aan de herindeling van 1982.

Omdat een professionele ordening en inventarisatie van het gemeente-archief van Wijnandsrade wenselijk was, werd het gehele archief op 23 juni 1943 naar het Rijksarchief te Maastricht overgebracht, waar het onder toezicht van genoemde Dr. Panhuysen (inspecteur der Gemeente- en Waterschapsarchieven in Limburg) door de wetenschappelijk archief-ambtenaar 2e klas J.S.A. Delahaye werd geordend en geïnventariseerd. Eind oktober 1943 was de klus geklaard en werd het archief teruggebracht naar Wijnandsrade. Het bevindt zich thans in de brand- en vochtvrije kluis in het gemeentehuis van Nuth, waar iedere geïnteresseerde burger het recht heeft tot inzage.

(wordt vervolgd)